

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Velja

za Ljubljano
v upravnistvu:
za celo leto 6 gl.,
za pol leta 3 gl.,
za četrt leta 1 gl.
50 kr., na mesec
50 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.

Po pošti velja

za celo leto 10 gl.,
za pol leta 5 gl.,
za četrt leta 2 gl.
60 kr. in za jeden
mesec 86 kr.

Štev. 229.

V Ljubljani v ponedeljek, 1. decembra 1884.

Tečaj I.

Vladika Rudigier †.

Pretekla sobota bil je tužen dan za vladikovino gorenje - avstrijsko. Popoludne ob 2/4. uri zapeli so cerkveni zvonovi, oznanjajoče vernikom po deželi žalostno vest, da je svoje oči za zmiraj zatisnil zvesti dušni pastir, linški vladika Fran Josip Rudigier. Gorenje-avstrijski katoličani izgubili so v njem svojega uzornega voditelja, cerkev pa žaluje za jednim najbolj neprestrašenih prvoboriteljev za njene pravice.

In pri njegovi odprti rakvi, kedo bi mogel zanikati, da pripada škof Rudigier najmožatejšim značajem naše dōbe? Mogočni verski čut, prava gorečnost za vzvišeni duhovenski poklic, nepresežna energija v zastopanju cerkvenih nazorov, vse te lastnosti bile so spojene v redkem možu. Povsod, po vsem širnem svetu šopiri se omahljivost, polovičarstvo — toda njun strupeni vzduh ni nikdar kvaril tega jeklenega značaja, bil je vse svoje žive dni utesečen princip, *integer vitae*, kakor peva starorimski pesnik.

Položaj njegov bil je čestokrat silno težaven. Nemožno, da bi mož njegove značajnosti, prešinjene strogih njegovih nazorov mirno mogel stolovati v škofovski palači gorenje-avstrijske vladikovine! Saj se tudi naš vek vedno še trudi in prizadeva, razjasniti kontroverzno razmerje med cerkveno oblastjo in novodobno državo. Koliko je še nerešenega, zamotanega v tem oziru! Ni je morda hvaležnejše, a tudi ne težavnejše naloge za kulturnega zgodopisca nego dokazati, kako se je tekom stoletne borbe, stoletne preosnove izcimil vzvišeni pojem moderne države in njenih namer. Državna ideja je dandanes dovršena, kri in meso je postala med nami, ali razvijala se je — kedo nam bode oporekal? — vender le v konfliktu z onimi duševnimi silami, katere so navduševale velike srednjeveške papeže. Tudi avstrijska država, opirajoča se na februarstvo ustavo in temeljne zakone, se ne ujema po vsem z onim držav-

nim idealom, za kojega se je boril Gregor VII. in največji njegovih naslednikov, filozof na sedežu sv. Petra, Inocencij III!

Po svojih duševnih zmožnostih, nič manj pa po čistosti svojega življenja in po žarni razvnetosti, katera ga je navdajala ves čas svojega skoro 32letnega vladikovanja, spomina škof Rudigier na cerkvene veleume davno minulih stoletij. V škofa bil je posvečen dne 5. junija 1853. Takoj iz začetka svoje apostolske delavnosti pripoveduje se o njem jako markantna pripovedka. Precej prve dni po konsekraciji podal se je ranjki v svojo škofijo, potovaje skozi Anizo, kjer ga je prebivalstvo slovesno sprejelo. Pri sprejemu pa je izustil pomenljive besede: „Se nisem bil stopil na gorenje-avstrijsko ozemlje in malo je manjkalo, da se ni moj voz zvrnil ter da sem smrt storil na takozvanem Strengbergu. Ali želel bi, da me voz združne, ako bi znal, da vam ne bodem postal dober škof!“

Prvih petnajst let bilo je službovanje njegovo razmerno neskaljeno, mirno. Nikdar pa ni zanemarjal svojega poklica, povzdigniti strogo cerkveno življenje med svojo duhovščino ter razširjati krščansko omiko in versko prepričanje med svojimi verniki. Ali po usodni vojski l. 1866 nadvladale so tudi v naši državi one ideje, vsled katerih se je odločen boj napovedal predpravicam katoliške cerkve. V sosedni Nemčiji se je vnela znamenita „kulturna borba“, pri nas pa se je ugnjezdilo neosnovano mišljenje, češ bistvo svobode obstoji v tem, da se napada krščanstvo ter moti njegov duševni krog. Velike novine, v prvi vrsti dunajska žurnalistika, netili so neutemeljene te nazore, in videti je bilo, da se bode z nova razlegel v 19. stoletju Voltairejev bojni klic proti katoličanstvu: *Ecrasez l'infame!* Ni čuda tedaj, da je tudi goreči linški vladika povzdignil svareči svoj glas, neoziraje se na desno niti na levo, ne glede na posledice svojega delovanja. V borbi za odpravljeni koncordat in zagovarjanje cerkveno „svobodo“,

kakor si jo je on predstavljal, priobčil je 7. septembra 1868 tako ognjevito pastirsko pismo, da ga je državno pravdnistvo zaseglo ter da je vladika bil pozvan pred — porotno sodnijo. Porotniki so ga 12. julija 1869 krivega spoznali kaljenja javnega miru in sodišče ga je obsodilo na 14 dni zapor. Cesarstva milost mu je sicer takoj drugi dan odpustila kazen, a Rudigierjevo postopanje se tudi sedaj nikakor ni predručilo. Vztrajal je v ostrem protivju, zlasti z novo, od cerkve nezavisno šolo se nikakor ni mogel sprijazniti. Da mu je ministerstvo Auerspergovo odtegnilo dve grajščini, Gleink in Garsten, ga nikakor ni motilo. Da bi Rudigierjeva škofija bila na Nemškem, sigurno bi tudi njega zadelo prognanstvo in ječa, kakor njegova tovariša, nadškofa Melchersa in Ledohovskega, in neupogljivi mož se ne bi strašil bridke te usode. Toda v tem oziru je bila avstrijska politika mnogo bolj previdna in umestna, nego nemška, in bivšemu ministru Stremayrju gre v tem oziru velika zasluga, da se „kulturni boj“, škodljivi cerkveni konflikt ni prenesel tudi na naše ozemlje. Sedanji vladni sistemi se je potem posrečilo, posredovati med strogo cerkvenimi nazori gorenjeavstrijskega vladike in utemeljenimi terjatvami moderne države.

Mir z državo se je bil dosegel, a zaradi tega se Rudigier vender ni odpovedal političnemu delovanju. Komu ni v spominu žarna njegova delavnost v minulem poletju, ko je šlo za deželnozborske volitve v nadvojvodini gorenjeavstrijski! Ako imajo dandanes konservativni, vladni prijazni elementi veliko večino v linški deželni sobani, pripisovati se mora ta izredni uspeh zlasti vplivu prerano umrlega dušnega pastirja.

Kajti, ljudstvo ga je gorko ljubilo ter vestno in verno slušalo njegove nauke! Liberalcem nad Anizo bil je sila nevaren protivnik, pobijal je njih nazore pri vsaki priliki, s prižnice in v deželnem zboru, pri cerkvenih vizitacijah in političnih shodih ali društvenih

Listek.

Snežene muhe.

III.

Gospod urednik! Da ne porečete, da me je sedaj po zimi vsa poezija minula, zatekel sem se sinoči zopet jedenkrat k divnim muzam. Pa niti Erato niti Kaliopa me nista hoteli uslišati; jedni sem bil baje prestar, drugi pa — pomislite — še premlad. Poskusiti sem hotel še z Aretuzo, pa na poti k njej srečal sem vračajočega se „Kostruna“; malo za njim pa je lezel „Tine Črv“. Jaz sem se naglo obrnil. Pod Helikonom pa trčim ob starega veseljaka, čigar prijazni, jovijalni, pa vender malo muhasti obraz se mi je zdel uže znan — pred par leti sem ga moral videti. In tudi on me je pozdravil ko starega znanca. „Pojdi, pojdi“, dejal je, ter zaničljivo pogledal ob Helikonu! „Pusti te babe gori! Saj imaš družega dovolj! Glej, prijatelj mene!“ — „Hvala ti, Aristofane!“ vskliknil sem ter poslovil se od starca.

Ubogal sem ga, in tu imate prvi proizvod poetično vbranega zimskega večera. Soba je gorka, krog ogla brije burja, na mizi brli sveča; zvonaj pri hlevu pa laje priklenjeni „Tiger“! Oj poezija!

Nova pisarija.

(Prosto po Preširnu.)

Učenec:

„Da zdaj — ko uže na Kranjskem vsak pisari, že „liste“ vsak sušmar daje med ljudi, Ta v člankih, oni v listkih časnikari — Jaz tudi v trop — ki se poti in trudi, Ledino čisti vladnega kovarstva — Želim se vrniti, se mi ne čudi. Prijatelj! uči mene časnikarstva: Kako in kaj se narodnjakom poje, Odkrij mi divno čednost radikalstva.“

Pisar:

„Ak žurnalist so biti želje tvoje, Moj zlati uk poslušaj in zastopi, Zapiši trdno ga v možgane svoje. Ak hočeš kaj veljati v našem tropi, Le tistih „šest sto“ boj se kakor vruga; Ak kos si temu, koj na prste stopi.

Naj proza tvoja bo lepote naga, Minerve nič ne vprašaj; piši v sili Še dvakrat, trikrat „šest sto“ — vsem bo draga. Češ biti v pravem narodnem številu, Debelo po „goriško“ jo zarobi, Vsi bomo tvojo čast na glas trobili; Ak vladi staviti se znaš po robu, Nov Zarnik vlekel k sebi boš Slovene In pozen vnuk poroma k tvojemu grobi. Zavednost da zaklad ti svoj odklene, Ljubljanske ročno pusti mi sosede V goriške pojdi — leta tri — Atene!“

Učenec:

„Al merodajne tam cvetó besede, Kjer položaja našega ne znajo, Kjer so še skoro brez pastirja — čede?“

Pisar:

„Alj, pojdi, pojdi bratec! Za ograjo Odločnega zanikanja sedeti, Učil se boš, in taki le veljajo Dandanes na slovenskem širnem sveti. Le trdno v kup se zvari — primaruha! Kar količkaj po vladi če zveneti, Zaprij mu trdovratno svoja uha!

zborih. In vendar mu celó zagrizeni njegovi nasprotniki ne odreka izrednih lastnosti, in glasilo gorenje - avstrijske nemško - liberalne stranke, „Linzer Tagespost“, ga proslavlja s sledečimi znamenitimi besedami: „Škof Rudigier bil je velik mož in navzlic političnemu nasprotstvu smo vedno v njem odkrito spoštovali cerkvenega dostojanstvenika, moža in značaj.“ Če ga premagani protivnik tako časti, zakaj bi svoje solze zakrival udani mu narod gornje-avstrijski, zakaj ne bi svojih spoštljivih simpatij ne izražali pri krsti njegovi mi Slovenci, katerim je bil vsigdar zvesti, odločen sobojevnik!

In še z drugim čutom se je odlikoval plemeniti ranjki — bil je avstrijski rodoljub z dušo in s telom, verno udan svojemu cesarju in staročastni avstrijski državi. Presvetli cesar mu tega nikdar ni pozabil. Še pred malo meseci izjavil je svojo Najvišjo zadovoljnost z vzglednim redom gorenje-avstrijske škofije ter med boleznijo škofovo obsipal je visokega bolnika z neprestanimi ginljivimi dokazi cesarske milosti. Vzglede vladarjev pak so posnemali vsi drugi člani cesarske obojke.

Nikdo ne more zahtevati od nas, da bi se v vsakem vprašanju strinjali z nazori škofa Rudigierja. Hlinili bi se, če bi v sleherni zadevi se hoteli postavljati na njegovo strogo omejeno stališče, ali globoko se i mi klanjamo njegovi jekleni neomahljivosti, spoštovaje v njem uzornega vladika, zvestega državljana, zanesljivega političnega zaveznika in blagega človeka. Glasen jok se bode čul med ljudstvom po vsej gorenje-avstrijski vladikovini, kedar bode v slovesnem sprevedu prepeljali škofovo truplo v krasno katedralo, katero je baš on sezidal v trajno znamenje svojega vladikovanja. Mi pa na zemlji slovenski nismo apatični nasproti tej naravni in opravičeni bolesi, ter pred odprto gomilo vskliknemo o čestitljivem sivolasem vladiki Rudigierju z velikim angleškim pesnikom, ponavljaje Hamletove besede: *He was a man, take him for all in all* — Možak je bil, vzemite vse v enem!

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Pred kratkim bila je prišla k grofu Taaffeju **deputacija županov predmestij dunajskih** s prošnjo, naj ministerstvo skrbi za to, da bode dunajska predmestja volila direktno poslance za državni zbor. Grof Taaffe sprejel je prijazno ono deputacijo ter obljubil, da bode rad podpiral težnje predmestnih županov. Kakor se poroča z Dunaja, bode se načrt zakona o direktnih volitvah v predmestjih dunajskih uže v predstojeci sesiji predložil državnemu zboru.

Lahko boš v kozji rog ugnal Slovence
In proti tebi bo še Tavčar — muha!

Učenec:

„Oj zlati uk! adijo kranjske sence!
Oddaljen bom od vladnega kimanja
V Gorici plel si neumerjoke vence.
Pa da prispem do pravega spoznanja,
Še to, prijatelj dragi! razodeni,
Li kaj velja politika nekdanja,
In ta, ki drugi jo slavé Sloveni?

Pisar:

Ti narodnjaštva s tako ne ognjusi!
Bog tega varuj! po nobeni ceni!

Učenec:

In vender Grégr s Clamom, z Riegrom musi
In Tuma Starčevića zaničuje,
Poljak se brati s severnimi Rusi:
Vsak, kadar treba, vsak se zatajuje.

Pisar:

Lej, koliko je v delih njih vsejane
V odločno narodnost ljulike tuje.
Spomine te polit'ke spakedrane
Denimo na odločnosti ognjišče,
Prerojen Fenis da iz ognja vstane!

Dunajski listi vedó pripovedati, da bodo **deželni zbori** sezvani zopet meseca maja 1885, ker da je umestnejše, da deželni zbori, kakor poprej, zborujejo v spomladi, nego li v jeseni. Nižje - avstrijski deželni zbor da uže pripravlja gradivo za spomladansko sesijo.

V državnem zboru **ogerskem** pričela se je v soboto generalna debata o proračunu za leto 1885. Opozicija je zaključila glasovati proti odobrenju proračuna.

Tuje dežele.

Da so odnošaji v **Macedoniji** neznosni, to priznalo se je uže zadnjič v ogerski delegaciji. Sedaj je državni tajnik Fitzmaurice v angleškem parlamentu isto tako izjavil, da Turčija vkljub berlinski pogodbi ni storila ničesar, da se zboljša stanje v tej tužni provinciji. Jasno je, da bodo morale vevlasti Turčijo energično opomniti, naj v Macedoniji stori svojo dolžnost.

Iz Sofije se poroča, da bode tudi opozicija v **bolgarskem** sobraniju glasovala za to, da se čim prej izvedejo železnice, katere ima Bolgarska zidati vsled berlinske pogodbe. V državni blagajnici nahajajočih se 60 milijonov frankov služilo hode kot garancija za posojilo, katere bode treba najeti v svrhu zidanja železnice.

Francoska komora dovolila je z ogromno večino glasov tonkineški kredit v znesku 53 milijonov frankov. Pri tej priliki se je pokazalo, da ima francosko ministerstvo še čvrsta tla pod seboj in da se ni bati nikake krize v bližnji prihodnosti.

Ker je iz angleškega glavnega šatorišča došla vest, da je oddelek ustašev na poti proti **Dongoli**, zaukazal je general **Wolseley**, da se hitro dopsilje nove čete. Ker je v Dongoli in okolo nje uže 5000 Agležev, ni se bati, da bi sovražnik uhitel mesto. Šeik Abu Baker, kateri je hotel s svojim rodnom napraviti poštno zvezo med **Debbaho** in **Kartumom**, vrnil se je, ne da bi bil dovršil delo, v glavno šatorišče in pripovedoval je, da so ga močni oddelki ustašev zadrževali pri dalnjem prodiranju.

Iz **Pekinga** se poroča v „Times“, da Kitajska ne bode več smatrala tientsinske pogodbe kot podstavo razprav, da marveč hoče vse anamitsko-tonkingsko vprašanje znova pričeti. Ob enem pa poroča brzobjavka tiskovne asocijacije, da se **marquis Tseng** po posredovanji lorda Granvilla pogaja z Waddingtonom in da ta pogajanja prav dobro napredujejo, ker je Kitajska pri volji, dati vse z njeno častjo se strinjajoče koncesije.

Dopisi.

Iz Kopra, 24. novembra. (Izv. dop.) Ne morem si kaj, da bi vam ne poročal male dogodbe, katera se je vršila tukaj na dan sv. Elizabete. Dogodbica ta prav drastično

Učenec:

Ne bo-li stalo prazno pogorišče?

Pisar:

Šaj mutasti ne bomo mi zijali, —
Čemu nam radikalno besedišče?
Oh, vsak dan odvisnjake reševali,
Slavili svoje glave, če kaj zmanjka,
Pa malo Winklerju pozabavljali!

Učenec:

Ta čudna zmes prestarega ostanka
Bo težko radikalcem pomagala!

Pisar:

Vesel je „Narod“ bo in „Goričanka“,
Še „Slavija-na“ se bo vlada zbala!

Učenec:

Pa kaj, ko zdaj je vender vlada naša?

Pisar:

Oh, háha, há! To je le prazna šala!
Od mene vsaka vlada, ki ne praša
Soveta našega — je vsem prekleta!
Za nas je merodajna druga „maša“,
Dokler nam vlada boljšega ne obeta.

pojasnjuje tukajšnje razmere. Le čujte! Dijaki tukajšnjega učiteljskega imeli so na dan svete Elizabete povodom godovnega dneva Nj. veličanstva cesarice prosto. Mladeniči hoteli so se nekoliko razvedriti, pošteno razveseljati. Šli so v gostilnico „Al Vaporetto“ ter se zabavali, in konečno zaigral je nekov dijak iz Novega Mesta na klavirji tudi cesarsko pesen. Ti glasovi niso posebno ugajali nekaterim ušesom koperskih Italijanov. Dijaki uvidevši, da so drugim gostom morda na poti, odšli so mirno ter pozdravili uljudno pri odhodu ostale goste, v nemščini in slovenščini. Odšli so. Na ulici po so poslavljajoč se nekoliko postali ter kramljali. Kmalu za njimi pa pride iz gostilne mož italijanske stranke ter kar brez povoda sune pod rebra jednega dijaka tako močno, ko so drugi dijaki uvideli nevarnost, katera preti njihovemu življenju, potegnili so jo proti domu. Gori omenjenega dijaka pa je bivši podestà in še dva drugova valjal po tleh in mu prizadel ne male poškodbe. Ranjeni dijak se je komaj priplazil do svojega stanovanja, da si je izpral rane. Dijak moral je ostati doma, in preteklo bode morda precej časa, predno po polnem okreva.

Zadeva objavila se je vodstvu učiteljskega in od tod gotovo dojde tudi pred sodišče.

Iz Krškega, 29. novembra. (Izv. dopis.) Pametna naredba je ta, da se ljudstvo pri nas poučuje o nesreči, katera ga je deloma že zadela, deloma pa še le doletela bo. Trtna uš je v kostanjeviškem okraji že precej vinogradov uničila, a bati se je, da se bode zatrosila tudi v krški okraj. O tej neizgodi je v petek, 28. t. m., pri nas govoril potovalni učitelj g. G. Pirca. Sešlo se je na večer v gostilno g. Gregoriča nekaj gospode in malo kmetov. Krepka beseda gosp. tajnika Pirca je razjasnila v kratkih potezah vse, kar je do zdaj o trtni uši bistvenega znano. Priporočil je v očigled žalostne bodočnosti pri vinoreji, sadjarstvu in živinoreji, pa tudi boljšega in racionalnega postopanja zahteval je pri vinarstvu, ako ga bode še kaj ostalo po procesu, v katero je zdaj zapleteno po trtni uši.

Iz Postojine 30. novembra. (Izv. dop.) Globoko v srce je ranila narodna zmaga naša ljubljanskega dopisnika v „Neue freie Presse“ z dné 24. m. m., kjer nas srčno pomiljuje, da smo odvzeli v veliko svojo nesrečo gospodstvo našim ustavovercem, recte njihovemu proroču odvetniku dr. Devu. Da bi bil dotični gospod o stvari bolje poučen in bi v istini imel kaj skrbni za naš blagostan in razvitek,

Učenec:

Sedaj slovel do sodnjega bom dneva!
Le kaj naj pišem, prosim te soveta?

Pisar:

Horacij Dulce et utile velevala,
Kaj prida slišjo všesa naše rade;
Nam utile je zrno, dulce pleva
In vsi skrbimo le za svoje brade.

Učenec:

„Kretanovega“ križem domovine,
„Lažana“ čujem in „Kostrune“ mlade;
Po katerem vzgledu naj vredim novine,
Ko se nad črto „—o—“ in „Q“ korači?

Pisar:

Duševne svoje varuj si lastnine,
Pri drugih vzemi ali poberati,
In skrij se v senco slavnega imena!
Le pazi, da te nihče ne zasači!
Na kimovce pa vsaki dan polena!
Zloglasnih „šest sto“, kadar list izide,
Zadene strela tvoja naj ognjena!

Učenec:

O grozni vek zdaj „omahljivcem“ pride!

Srakopér.

gotovo bi bil drugače in čestital nam, da smo o pravem času še izvili vladarstvo tej stranki.

Doslè je več let gospodaril pri nas gospod dr. Dev; nekatere domačine znal si je pridobiti s svojim res prikupljivim obnašanjem, da so mu bili orodje.

Sedaj ravno pri občinskih volitvah hotel si je ta gospod gospodstvo svoje utrditi; za to napel je vse sile, da zmaga. Gosp. Progler in njegovi drugovi, Švicarji po rodu, lastniki postojinskega hotela „Adelsberger Hof“, ponudili so mu prostovoljno svojo izdatno pomoč, dobro vedoč, da jim občinski odbor, sestavljen po Devovem ukazu, ne bode nasprotoval — marveč še pomagal, da vdobé svetovnoznani naš biser „Jamo“ v najem — v svojo last. V tem manevru zapazili smo nesrečo, ki preti Postojini škodovati v gmotnem, duševnem in socialnem oziru. Smelo trdim, da bi gospodje pozvali potem k nam ptujce, kateri bi odvzeli domačinu zaslužek, vsaj pri „Jami“ in ovirali ga v vsestranskem napredku s svojimi gospodarji. Postojina bi izvestno tudi izgubila za vselej narodno lice.

Dolžnost narodnjakov, vseh trezno in pravo mislečih domačinov je bila, da smo i mi napeli vse sile v tem prevažnem trenutju, da za časa odbijemo za Postojince nesrečni vdarec. Delalo se je neumorno od zore do mraka; vsak po svoji moči poučeval je volilce ter jih navduševal za one kandidate, katerim bije srce živo za obstanek in napredek metropole Notranjske. Trud je rodil sad, ker so najplivnejše, za Postojino najzaslužnejše osebe blagovoljno vzprejele kandidature — osebe, kojim ljudstvo zaupa in je o njih uverjeno, da bodo iz ljubezni do njega žrtvovali vse moči, da se stan njemu izboljša in utrdi. In res! hoče li Postojinec boljšim možem zapuati svojo usodo, kot so gospodje glavav Globočnik, dekan Hofstetter, posestnik M. Vičič, Gaspari itd.; tudi gospoda M. Burgerja, zmerne, v gospodarskih in občinskih zadevah zvedenega moža, hoteli smo voliti, a ni se uklonil želji naši, baš za to ne, ker so mu zvesti učenci Ciceronovi grozili s tem, da mu bodo — v zobe pl... li!

Prišlo je do volilne borbe — zmagali smo sijajno že prvi dan v gospodarskem odseku; da je bila zmaga sijajna tudi v posameznih volilnih razredih, poročali smo slovenskemu svetu brzojavnim putem.

V občinskem odboru bodo sedeli samo za narodni blagor vneti, skušeni možje ter nekatere mlade moči, ki bodo tu naukov jemale za prihodnost; v rokah slednjih je bodočnost našega trga, zato je prav, da so uže sedaj zasedle starešinske stole.

Kakor smo čuli ravno danes iz prav zanesljivega vira, vložila je nasprotna stranka protest. Temu se ne čudimo, ker je vajena in največja prijateljica protestov. Ali če Bog dá, zaželjenega namena, da bi ovrгла volitev, ne bode dosegla — saj pravica ne more se jej ukloniti. Sama je sedela v volilni komisiji in molčala je; zakaj? Ker se je volitev zakuojnito vršila in v najlepšem občudovanja vrednem redu. Pritiska ni bilo in tudi najmanjše goljufije ne; vsak je volil po svoji vesti, po svojem prepričanju in pri popolni zavesti. Se vé, da človek si izumi lahko, karkoli hoče in tudi podpisov dobi za svojo trditev, da-si čestokrat nezakonitim putem.

Toliko sedaj, če bode treba, govorili bomo še!

Iz Gorice, 29. novembra. (Izv. dopis.) Hrabro se zagovarja temna „Soča“, na mesto, da bi poročala, kako se imamo proti sedanji nevšečni dōbi vkupno boriti, kako se imamo vesti pri prihodnjih volitvah za kupčijsko zbornico, kaj je v to svrhu uže sklenila „Sočina“ trojica, ki jedino le sama zastopa pravo mnenje vseh goriških Slovencev in tudi Slovencev v ostalih pokrajinah, kaj in kako da sedaj v tem skrajnem času dela odbor „Sloge“, v katerem je tudi zopet imenovana trojica vplivna. Če ravno pravi v št. 48 od dneva 28. novembra,

da „Ljub. Listu“ zaradi pomanjkanja prostora ne more odgovoriti, Vam vender posveti v oddelku „domače in razne vesti“ dva odstavka, katera obsegata 35 vrstic in v oddelku „dopisi“ dva dopisa, namreč „iz Šebrelj“ (?) in „v Ljubljani“ (?), kar zopet znaša nad 100 vrstic; skupno tedaj 135 vrstic ali blizu $\frac{1}{6}$ prostora vseh predalov „Soče“. Razen tega spada nad 50 vrstic v prijazni (?) odgovor na „Novice“ in „Edinost“, v katerih časopisih je bilo nekdanj nekaj dopisov iz Gorice, ki so pojasnovali žalostne razmere, poparjenost in nezaupnost tukajšnjega slovenstva. Jednake pritožbe so bile zadnje mesece tudi v „Slov. Narodu“, v „Slovanu“ in „Slovincu“ — zakaj ne tudi njim „potrebne opomine“?!

Konečno se na lastne prsi trka ljubezniva in po polnem neodvisna (?) „Soča“ ter piše s posebno samozavestjo: „Jaz sem izmed tistih redkih slovenskih listov, ki so vredni, da vidijo beli svet. Jaz ne držim z nobeno stranko; se potegujem hrabro ne samo za primorske Slovence, ampak za ves slovenski narod. Jaz navdušujem, dajem dobre svete, priobčujem gospodarske spise; opominjam, če je kedo potreben; sploh se potegujem na vso moč za izboljšanje našega stanja. Takih listov ima Slovenija malo, menda tudi Kranjsko.“ Ali ni to krasna in ponižna izpoved?

„Soča“, ki napada Vašo osebo, čestiti urednik, kakor je uže napadala marsikakega narodnjaka — spomnite se le na zadnje volitve v deželni zbor goriški — in kakor napada v predzadnji številki voditeljstvo kmetijske šole, kateremu je glava obče znan narodnjak g. P., ki pa se je zameril mirni in spravljivi „Soči“, ona „Soča“ piše v št. 48.: „Kdor ruši slovo, dela proti narodu... ne dajajmo prostora osebnemu prepričanju; v slogi (morda „Slogi“?) je moč, v slogi rešenje.“ — Nezmotljivost in neslednost ste lepi čednosti! Vse drugo prepuščam Vam, gospod urednik!

Razne vesti.

— (Škof Rudigier †.) Škof Fran Josip Rudigier narodil se je dne 6. aprila 1811 v Parthenenu v Predarelski. Po dovršenih teoloških studijah bil je v mašnika posvečen dne 12. aprila 1835. l. Ker ga je njegov škof namenil za teološkega profesorja, podal se je šolat na Dunaj; po dovršenih studijah predaval je na škofiškem zavodu v Briksenu moralo. Od tod prišel je na Dunaj kot ravnatelj v Frintanej in kot dvorni kaplan. Kmalu na to je bil poklican v Briksen ter je prevzel tudi ravnateljstvo v semenišči. Dne 19. decembra 1852 je bil imenovan škofom v Lincu, kjer je do smrti ostal.

— (Led na Donavi.) Iz Budimpešte poročajo, da je uže prišel prvi led po veletoku. V novembru je to redka prikazen.

— (Statistika kart.) Lanskega leta prodalo se je v naši državni polovici 141 475 iger taroknih kart (l. 1882 pa le 133 050); izmed teh pride na Dunaj celó 133 747. Zato se lahko trdi, da je Dunaj pravo ognjišče za tarokiranje. Vrh tega prodalo se je na Dunaji 653 226 iger nemških kart; posebno so v tem mestu priljubljene piquet-karte, katerih se je v stolnici sami spečalo 276 057 iger. Whist je manj priljubljen, kajti prodalo se ga je samo 94 283 iger. Vsled povečanja koleka zmanjšalo se je število prodajalcev kart od 8030 do 5670; veliki kolek pa je tudi vzrok, da so karte navadno v rokah do polnega obrabljenja. Ker ni treba kartam, ki se prodajajo v inozemstvu, nikacega koleka, se je kupčija na tuje s kartami jako povzdignila ter je eksport poskočil od 1 278 712 iger (v letu 1881) na 3 090 750 iger! Največ veselja nad kartami ima memo igralcev pač finančni minister, kajti prinesle so mu lanskega leta 259 237 gold. davka. Sam Bog zna, koliko novcev pa se je potrošilo, oziroma pridobilo pri igranju....

— (Dalmatinsko vino.) Iz Zadra se poroča, da slednja trgategv ni bila tako obila, kakor v lanskem letu; ker je bila pa v lanskem letu trgategv zeló dobra, se mora letošnja srednja imenovati. Vreme bilo je za trgategv zeló ugodno. Cene vinu so zeló

visoke, ker je došlo več naročil iz Francije in Nemčije, osebito iz Hamburga. Tako bode stržil letos vinar za vino ravno toliko, kakor da bi bila trgategv zeló dobra. V spljetskem okraji se je dve tretjini letošnjega pridelka uže prodalo.

— (Zapuščina krezova.) O velikanskem premoženju, ki ga je zapustil baron Stieglitz v Petrogradu, smo uže poročali. Danes dostavljamo nekatere podrobnosti. Vse nepremakljivo imetje zapustil je baron soprogi državnega sekretarja Polowzewa; vrednostne papirje, skupaj nad 10 milijonov, dobi Polowzew sam. Svojim sorodnikom je krez volil po 7, 4, 2, 1 milijon! — Ni napačna stvar, če je človek sorodnik tacega bogataša!

— (Fotografovan blisk.) V zadnji seji nemškega meteorološkega društva v Berlinu poročal je dr. Kayser, asistent prof. pl. Helmholtza, o čudnem blisku. Dr. Kayser je v preteklem poletju večkrat fotografiral blisk; med temi je jeden, ki obstoji iz štirih, vzporednih trakov. Med prvimi in drugim trakom se nahajajo menjajoče se svitle in temne proge, drugi in tretji trak sta prav blizu skupaj, četrti pa je zopet bolj oddaljen. Poročevalec je tega mnenja, da pripadajo vsi štirje trakovi jednemu blisku, ki je šel dvakrat tjā in sem, in sicer je rabil (kakor kaže fotografiranih trakov razdalje) za obračanje na zemlji več časa, nego za obračanje v oblakih. Prikazen je trajala 0.05 do 0.06 sekunde. — Ta zanimiva fotografija vzbujala je obče začudenje.

— (Pravi plemič.) Nekov angleški lord, kateri ni nikdar nič delal in se s tem celó ponašal, dejal je nekoč Swiftu: „Pravi plemič je oni, kdor nič ne dela.“ — „Tako,“ ru odgovori Swift, „oglejva se nekoliko! V Angleški dela mož, dela žena, otrok dela, konj dela, vol dela, voda dela, ogenj dela; samo prašič nič ne dela — torej mora po vaši misli ta biti pravi plemič.“

— (Kardinalove „memoire“.) Kakor poročajo rimski listi, pozval je papež kapucinskega patra Massago, ki je bil te dni imenovan kardinalom, da naj spiše svoje „memoire“ o bivanju v Afriki. Massago je namreč celih 35 let živel med divjaki v Afriki. Spominki bodo obsegali deset zvezkov in nek dunajski umetnik bode delal zanje ilustracije. Troške bode plačala kurija.

— (Čudni pogrebci.) Na Irskem se je zgodila naslednja, skoro neverjetna zgodba: Umrla je premožna žena in na večer so se zbrali sorodniki in sosedje, da bi pri mrliču „vahtali“. Kakor je tudi pri nas navada, pili so žalujoči, da jim hitreje preide čas in — žalost. Vender se pregloboko jeli gledati v kozarec, kmalu je bila vsa družba do dobrega — pijana. Dobili so nekaj muzike in kmalu so plesali krog mrtveca! Veselje postajalo je vedno večje; nek sorodnik stopi k mrliču, ga vzdigne po konci in bije z njegovimi rokami — takt. Konečno so vzeli umrlo ženo raz oder ter jo jeli jeden drugemu metati v roke kakor žogo! Ravno so ji hoteli v usta poriniti prižgano pipo — kar stopi v sobo policija in stori konec nečuvnemu početju!

— (Pomerančna in limonina drevesa) izmed vseh evropskih najbolj počasi rastejo ter dosežejo največjo starost. Dokazano je, da je pomerančno drevo v samostanu Santa Sabina v Rimu vsadil Dominik v letu 1200 in ono v Fondi vsadil je Tomaž Abuinški v 1272 letu. Chateaubriand pripoveduje, da morajo lastniki osmerih pomerančnih dreves na vrtu Getsemanu blizu Jeruzalema plačevati sultanu za vsako drevo davek, ter da se iz tega sklepa, da so stali uže tedaj, ko so Turki vzeli ta svet v last. Novejši prirodoslovci, kateri so bili sami na tem mestu, so zračunili, da morajo ta drevesa biti okolo 2000 let stara. Največje olivno drevo v Italiji, katero je Peccong poznal, je v Prescio in je staro 700 let.

Domače stvari.

— Nj. veličanstvo cesarica izvolila je Elizabetini otroški bolnici v Ljubljani darovati 100 glđ. za bolniške namene.

— (Imenovanja.) Gospod deželni predsednik imenoval je: vladnega kancelista Ivana Majcenoviča vladnim oficijalom, vladnega kancelista Antona Šivica okrajnim tajnikom, potem računskega podčastnika 1. razreda pri c. kr. pešpolku baron Kuhn št. 17 Andreja Kramarja in okrajnega naddesetnika deželnoobrambovskega strel-

skega batalijona št. 24 Frana Grebenca vladnima kancelistoma in živinozdravniku Otomarija Skaleta rajoknim živinozdravnikom v Kranjski.

— (Gospod deželni predsednik baron Andrej Winkler) prejel je včeraj k svojemu godu toliko čestitek z vse dežele, da se je visokorodni gospod tudi pri tej priliki lahko uveril o splošnem zaupanju in živi ljubezni, katero vživa med našim narodom. Razne deputacije prišle so pokloniti se godovniku. Naj omenimo med družimi deputacijo kranjske kmetijske družbe, katera mu je izročila krasno izdelano gratulacijo v vezani besedi.

— (Profesor veronauka na državnem gimnaziju v Gorici, g. Andrej Marušič), imenovan je častnim korarjem pri metropolitnem kapitlu v Gorici. Čestitamo!

— (Novi ljubljanski meščani.) V tajni seji v petek zvečer dobili so meščanstvo ljubljanskega mesta naslednji gospodje: Karol Hollegha, c. kr. stotnik v 46. pešpolku; Feliks Reya pl. Castelletto, c. kr. umirovljen stotnik; Beno Puteany, c. kr. stotnik pri 17. pešpolku; Karol Pollak, trgovec in hišni posestnik; Ivan Junc, uradni sluga; dr. Jos. Kosler, tovarnar; Martin Hribar, molar; Jakob Klopčič, molar; Andrej Muzlovič, hišni posestnik; Josip Keber, hišni posestnik; Andrej Golob, črevljarski mojster; Ivan Vrašovec, mizar; Gregor Zamejcek, pekovski mojster in hišni posestnik; Josip Ravnihar, črevljarski mojster; Blaž Jesenko, trgovec in hišni posestnik in Ivan Hafner, vinski trgovec.

— (Izvrševalni odbor narodnih poslancev vojvodine kranjske) posvetoval se je včeraj ob 10. uri dopoldne. Navzoči so bili poslanci: dr. Bleiveis, Klun, Murnik, Robič, Svetec, Šuklje in dr. Vošnjak. Naglašala so se zlasti ona vprašanja, za katera se bodo državni poslanci morali potegniti v prvi vrsti, posebno dolenska železnica. Gledé vseh točk doseglo se je popolno soglasje.

— (Jour-fixe) literarno-zabavnega kluba zadnjo soboto je obiskalo 29 deležnikov, navzlic izreono neugodnemu vremenu, kajti lilo je kar iz škafov. Predsedoval je prof. Andr. Senekovič, predavanje je bil prevzel okr. šolski nadzornik g. Žumer, kateri je svoje občinstvo kratkočasil z jako zanimivim, dobro izpeljanim berilom o „Divjem lovu.“ Gorska idila, sukajoča se okolo osebe prerano umrlega slovenskega pisatelja in rodoljuba Tonejca-Samostala. Tudi o „Narodnem Domu“ se je govorilo ter priporočalo društvenikom, naj vsak v svojem krogu kolikor mogoče podpira domoljubno podjetje. — Prihodnjo soboto ne bode jour-fixa, ker se bode večina klubistov udeležila Miklavževega večera v „čitalnici“ v prihodnjem jourfixu dne 13. t. m. čital bode g. E. Lah.

— (Slovensko gledališče.) Slavno občinstvo opozarjamo, še enkrat, da se bode nočjo predstavljala v gledališki igra „Na Osojah“. Pričakujemo obile udeležbe.

— (Ormoška čitalnica) priredi v nedeljo dne 7. t. m. Proširno slavnost s prav zanimljivim in obširnimi vsporedom.

— (Temeljita rešitev.) Dne 14. novembra šla je kočarica Fr. V. iz Slavine od doma k bližnjemu branjevu kruha kupovat. Svojo 5letno hčerko pustila je brez varuha v hiši. Dete je prišlo blizu ognjišča; jelo se je igrati z ognjem — a pri tem vnela se ji je obleka in takoj je bilo dete v plamenu. Na veliko srečo prišel je sosed Matej Belč zraven; hitro je popadel gorečega otroka in ga potopil v bližnjo, z vođo napolneno kad. Njemu se ima mati zahvaliti, da je dete le malo opečeno in da ni storilo grozne smrti.

— (Žganjar zginil.) Dne 11. novembra po noči šel je znani žganjapivec Josip Černe iz Dravljaj od doma in od tedaj ga ni bilo več nazaj. Černe je tudi časi nekoliko zmešan in zato so takoj slutili, da si je kaj zalega naredil. — Ker se je 12. nov. neznan človek vrgel blizu Tschinke-ljeve tovarne pod gorenski poštni vlak in pod njim našel hitro smrt, sodi se obče, da je bil nesrečni samomorilec oni Josip Černe; to postaja tembolj verjetno, ker se je možak večkrat izjavljaj, da ne mara več živeti in da išče vrvi, na katero se bode obesil.

— (Žganjarjeva smrt.) 54letni pijanček Tone Z. iz Prapreč prišel je dne 24. novembra zvečer malo nadelan v hišo udove Mice R. v Brišah; zlezal je na gorko peč in tam zaspal. Dru-zega dne zjutraj dal si je prinesiti nekoliko „je-ruša“, potem pa je dalje spal na peči. O poludne se je vzdignil in šel raz svoje vzvišeno ležišče. Stopil je na klop, a tu se je prevrnil in padel na tla, kjer je brez zavesten obležal. Dva dni pozneje je umrl.

— (S Krasa) se poroča, da so od tod uže pričeli odvažati led, da se ga je prošlo sredo iz Prestraneke odpeljalo v Trst 40 vagonov.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Črnomelj, 1. decembra. Danes 3/4. uro došla je prvokrat pošta iz Kočevja. Možnarjev pok in mnogobrojna množica pozdravlja to prepotrebno zvezo.

Dunaj, 1. decembra. Glavni dobitki od 1864 leta srečk dobila je serije 68. številka 67.

Pariz, 1. decembra. Ferryjeva okrožnica priporoča francoskim zastopnikom, da naj vlastem naznanijo, da je v Franciji po polnem ponehala kolera in naj prosijo, da se odstrani karantena.

Linec, 29. novembra. Škof Rudigier umrl je ob polu 4. uri popoldne.

Dunaj, 30. novembra. V pravdi proti anarhistom zaradi skrivne tiskarne bila sta izmed dvajset zatožencev dva oproščena.

Pariz, 30. novembra. Ministersko svetov-alstvo je sklenilo povišati carino za ino-zemsko žito za dva franka, tako da zdaj skupna carina znaša dva franku in šestdeset centimov.

Telegrafično borzno poročilo

z dne 1. decembra.

Jednotni drž. dolg v bankovcih	81.60
„ „ „ „ srebru	82.75
Zlata renta	104.35
5% avstr. renta	96.85
Delnice narodne banke	872. —
Kreditne delnice	304.80
London 10 lir sterling	123.05
20 frankovec	9.74 ⁵
Cekini c. kr.	5.77
100 drž. mark	60.10

Uradni glasnik

z dne 1. decembra.

Eks. javne dražbe: V Črnomlju zemljišče Petra Pöschla iz Zagajdca (180 gld.) dne 9. januarja. — Zemljišče Katre Štaudacher iz Gorsete (120 gld.) dne 9. januarja. — V Ljubljani posestvo Helene Zrime z Studenca (1000 gld.) dne 17. decembra. — V Idriji posestvo Šimona Žigona iz Loma dne 17. decembra.

Tujci.

Dne 29. novembra.

Pri Maliči: Herbstein, Fulzel, Harrieh, Weissner, Czech, trg. pot., z Dunaja. — Salomon, trg. pot., iz Liberce. Pri Slonu: Hersch, trgovec, iz Kölna. — Sucro, trgovec, z Dunaja. — Stahl, inženier, s Landshuta. — Zencovich, zasebnica s hčerko. Pri Južnem kolodvoru: Hladnik, zasebnica, iz Idrije. — Sent, zasebnica, iz Kupferberga. — Ulbrich, ci-vilni zemljemerec, iz Kranja. — Menzinger, zaseb-nik, z Gorenjskega.

Umrli so:

Dne 29. novembra. Janez Jeras, delavčev sin, 3 mes., Karlovska cesta št. 18, ošpice. — Jurij Rudolf, umirovljeni c. kr. major, 69 l., Marije Terezije cesta št. 1, plučni edem.

Dne 30. novembra. Marijana Potrebujec, hči društva kerščanske ljubezni sv. Vincencija Pavlanskega, 33 l., Kravja Dolina št. 11, jetika.

V civilni bolnici:

Marija Vovk, dekla, 20 l., Samamorednim.

Srečke

z dne 29. novembra.

Dunaj:	80	31	35	34	86.
Gradec:	82	81	43	11	56.

Tržne cene.

V Ljubljani, 29. nov.: Hektoliter banaške pše-nice velja 7 gld. 32 kr., domače 6 gld. 50 kr.; ječmen 4 gld. 71 kr.; reš 5 gld. 4 kr.; ajda 4 gld. 55 kr.; proso 5 gld. 69 kr.; tursica 5 gld. 40 kr.; oves 3 gld. 9 kr.; 100 kilogramov krompirja 2 gld. 86 kr.; leča hektol. po 8 gld. — kr., bob 8 gld., fižol 8 gld. 50 kr. — Goveja mast kilo po 92 kr., salo po 82 kr., špeh po 58 kr., prekajen po 72 kr., maslo (sirovo) 82 kr., jajce 3 kr.; liter mleka 8 kr., kilo govejega mesa 64 kr., telečjega 58 kr., svinjina 56 kr., drobniško po 34 kr., — Piške po 45 kr., golobi 18 kr.; 100 kilo sena 1 gld. 89 kr., slame 1 gld. 51 kr. Seženj trdih drv 7 gld. 50 kr.; mehkih 5 gld. — kr. — Vino, rudeče, 100 litrov (v skladišči) 24 gld., belo 20 gld.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje baro-metra v mm	Tempe-ratura	Vetrovi	Nebo	Mo-krina v mm
29. nov.	7. zjutraj 2. pop. 9. zvečer	729.81 727.74 727.12	+ 2.2 + 6.2 + 3.0	szpd. sl. „ „	obl. „ „	42.50 dež in sneg
30. nov.	7. zjutraj 2. pop. 9. zvečer	727.80 727.50 732.64	— 0.4 — 1.0 — 2.8	zpd. bzv. „	obl. js. megla	0.00

International Line.
Iz TRSTA direktno
v NEW-YORK.

Veliki parniki prvega razreda te črte plujejo redno v New-York in prevzemljejo naklad in potnike po najnižjih cenah in v najboljši oskrbovanje.

V New-York — Odhod iz Trsta.

Parnik „Surrey“ 4200 ton okolo 12. decembra. Popotniška kajuta 200 gld. — medkrčv 60 gld. Zaradi potovanja blagovoli naj se oglasiti pri

J. Terkuile

glavni agent za prevóz čez morje.
Via dell' Arsenalu št. 13, Teatro Comunale, Trst.
Zaradi naklada pri Emilianu d'Ant. Poglayen-u, glavnem agentu. (115) 12—11

Piccolijeva esenca za želodec

od G. Piccolija, lekarja v Ljubljani,

kakor je razvidno iz pismenih zahval in zdravniških svedoče, koje so bile izvoditelju te esence vposlane, ozdravila želodečne in potrebušne bolezni, grizo v črevesu, krče, želodečno in premenljivo mrzlico, zahanjanje telesa, zlato žilo, zlatenico, trganje po glavi i. t. d. in je najboljša sredstvo za glistova deca.

Stekleničica 10 kr. V skatulah po 12 stekleničic vposilja izvoditelj to esenco proti povzetji zneska 1 gold. 36 kr. Pri večjem nakupu dovoljuje se primeren rabat. (104) 15—4

Za prihodnje leto 1885.

V zalogi pri
lg. pl. Kleinmayr & Fed. Bambergu v Ljubljani
je izšla:

Slovenska
Pratika

za navadno leto 1885.

Cena eni Pratik 13 kr. — Razpečevalcem dajemo našo Pratiko jako cenejšo.